

Responsa De Ivre Canonico Præsertim Novissimo

Zype, Frans van den

Antverpiæ, M. DC. XLV.

Resp. XIV. Testator legatum perpetuum reliquit, consanguineis soluendum cum ad statum peruenerint: quæsitum est, an quæ beginagium ingressa, & illius more professa est, ad statum peruenerit, & legati ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73071)

RESPONSVM XIII.

Professus egressus si uxorem duxerit, ubi eadere instituenda cognitio?

Petrus post emissam in Ordine M. exento professionem intra quinquennium de nullitate questus, & Romam est profectus: quid peregerit non satis constat: inde rediens & in Angliam diuerrens ibidem circa formam Concilij Trid. ibi non publicati uxorem duxit: in Belgium redijt, & in pago L. quasi domicilium fixit, aliquot mensibus habitauit: certiores facti Superiores Ordinis illum currui impositum abduxerunt ad conuentum A. & carceri inclusum illa prosequitur, quæ se dicit uxorem.

Rectè iure patrio per Ordinarium ei permiffum est iniicere arretum, vt causa matrimonialis ab illo cognoscatur. quippe quæ in prima instantia ad solos Ordinarios pertinet. *ex regula cap. 20. in princip. & §. ad hac. f. 24. Conc. Trid. & consequenter causa legitimatis suæ prolis, quæ etiam ad Ordinarium pertinet. tot. tit. X. qui filij sint legit.*

Et quamuis idem Concilium *f. 25. de regular. c. 19.* quæstiones nullitatum professionum disceptari velit coram regulari Superiore, & Ordinario: tamen loquitur illud quando causa nullitatis instituitur principaliter, & ab ipso professo, non verò, quando incidenter, & ab ea, quæ se dicit uxorem, matrimonialis quæstio principaliter instituitur, & incidenter tantum potest excipi super nullitate professionis. incidentalis enim quæstionis legitimus Iudex est idem, qui principalis: etiam qui de illa principaliter instituta cognoscere non possit. *c. causam X. de in in-*

reg. restit. l. quoties. C. de ind. l. r. C. de ord. cogn. vbi iudex de causa status cognoscit incidenter, qui non potest principaliter.

Potest ergo Superior, in exceptione se causæ interponere tanquam pars; non verò vt Iudex, inuito Ordinario, si tamen cum Ordinario cognoscere cepit de nullitate; ob præuentionem iuxta formam d. c. 19. illam quæstionem peragere poterit: ob eandemque tanquam præiudicalem causa matrimonialis suspendi debeat. *c. tuam. X. de ord. cog. Myns. cent. 1. obs. ult. manente interim arresto.*

Sed dum causa cognoscitur, nisi euidenter friuolæ sint allegationes nullitatis, adeo vt nec spolijs eadat restitutio; an obtineri debeat dispositio d. c. 19. vt reassumpto habitu in monasterio sit; an demum eò redire compellatur causa cognita & decisa; iuxta formam *c. 1. X. de ijs que vi & met. vide que diximus in lur. pont. nou. anal. de regular. n. 47. in fin. vide & c. t. nor. 10. X. de sentent. & re. ind. vbi ante decisionem ad superinductam accessus prohibetur.*

De Religiosis Domibus.

RESPONSVM I.

Testator legatum perpetuum reliquit consanguineis solvendum cum ad statum peruenierint: quasitum est, an, quæ beginagium ingressa, & illius more professa est, ad statum peruenierit, & legati capax sit facta?

Quemadmodum in lege ex his C. *quando dies leg. legitur* hac clausula, *cum filia ad legitimum statum*

^{3.} Quando nec tenetur Ordinaris Superiorioris admittere vt conuidiscent.

^{4.} An vxor spoliata, an monasterium sit restituentia?

^{1.} Cora Ordinario loci arretum de causa matrimoniali principali.

^{2.} Et incidenter de nullitate professionis.

^{1.} Ad statum peruenire.

2. Approbatum;

statum peruenierint; ita vetus formula notariorum erat in condendis testamentis, vt huiusmodi legatis aut institutionibus adijcerent, qui, aut quando heredes, legatarie peruenissent ad statum aliquem approbatum, siue ecclesiasticum siue secularem. eâ phrasi imminutâ securum est illud Horatij, breuis esse laboro; obscurus fio. si notarius hic statum approbatum addidisset, careret elogium controuersâ. Quamquam à Clemente V. in c. 1. §. fin. de religiof. dom. non reprobatur sit, genus vitæ Deo deuotum, sub modesta veste, in spiritu humilitatis Deo famulantium. tamen si schema publici regiminis assumpserint, id reprobatur. c. sancta de rel. dom. in extrauag. Ioan. XXII. in verb. quidquid per eas communiter vel diuisim sub religionis, conuentus, collegij seu congregationis nomine, vel colore attentatum existit, nullius fuisse, & esse decernimus firmitatis: & quatenus de facto processerunt; reuocamus omnino. Sic Greg. IX. reprobatuit mulieres discalceatas, chordularias, seu minoretas nuncupatas. diploma recitat Tamburin. de iur. Abbatiss. d. 7. q. 10.

3. Vt quis intelligatur?

4. Religionum non approbarum damnatio antiqua.

5. Pij V.

Concilium Lugdunense sub Greg. X. omnes nouas religiones, sine Sedis Apostolicæ autoritate erectas. c. 1. de religiof. dom. in 6. & Pius V. constit. in Pij. circa 4. kalend. Iunij 1566. omnes etiam tertiarias in congregatione viuentes tria vota solemniter emittere voluit, aut imposterum nullas recipi: & alia constitutione edita 15. kalend. decemb. 1568. omnino huiusmodi congregationes vetuit non tantum; sed etiam separari iussit, nisi solemnem professionem sub aliqua regula approbata, quam elegerint, emittere maluerint. de qua Malderus de iustit. tract. 10. c. 5. de voto. dub. 3. in fin. illud denique, inquit, hic monendum merito à Pio V. constitutum esse constitutione vnica de votis in Septimo Decretalium per P. Mathaum edito, vt congregationes in communi, & sub obedientia volunta-

ria, cum distincto à secularibus habitum, extra votum solenne religionis vinctum, teneantur eligere vnâ ex religionibus approbatis, quam profiteantur, ita ille.

Inde & processit damnatio secularum ab Urbano VIII. conc. incip. Pastoral. Rom. quam referi Tamburin. ibid. q. 11. quæ describit quænam illæ vsurpabant schemata publica quasi religionis vitæ, redigendo se in congregationes, collegia, domos probationum, assumendo superiorem, Præpositam generalem, in cuius manu tria vota religionis ad instar solemniū emittebant.

Quoad Beginas autem sub damnatione d. c. sancta non comprehenduntur declaratas in c. ratio de relig. dom. in extrauag. commun. ita describuntur; segregata quandoque in parentum, aut suorum, interuicium in alijs, aut conductis, sibi communibus domibus insimul habitantes, cuiusdam honestas ecclesias de nocte frequentant, diocesis locorum, & parochialium ecclesiarum rectoribus reuerenter obediunt, curiositatem disputandi aut auctoritatem, seu temeritatem potius predicandi, nullo modo sibi vsurpant, nec se vel alias, seu alios quoslibet promissis opinionibus, erroribusque inuolant: nec villa super his est, aut fuit hæcenus vota, seu suspicio contra eas, qua ipsas distinxerunt, quæ perpetuam sorte domino conuentiam deuouerunt, occasio præbetur ad lapsum &c.

Beginæ igitur non habent formam vitæ regularis, non emittunt vota in manibus rectorum, sed Episcopi, aut parochi, ab eo committunt; nec aliud quam castitatis, idque loco & tempori affectu: diocesis locorum & parochialium ecclesiarum rectoribus reuerenter obediunt. et si hodie proprium parochum habeant, plerique locis, separatim à matrice parochia, vt vnus cura diligentius regantur, ex simili causa qualis est in c. 2. de adific. & repar. eccl. Rectrices etiam ad

ad mores inficipiendos, vt matres. à dicecefanis per aliarum electione constituuntur: quibus nulla vouetur obedientia; sed ex lege statutaria, & secundum statutum præfatur: propria bona & economiam retinent, à vulgo beginæ vocantur. *d. c. ratio fideles mulieres vocat, d. clem. & d. c. ratio & beginas*: vbi adiungit hæc verba; *ceterum statum beginarum huiusmodi, quas esse permittimus (nisi de his per Sedem Apostolicam aliter ordinatum existerit) nullatenus ex præmissis intendimus approbare.*

Vbi duo simul proponuntur, & permissio, & tamen negatio approbationis status, permittuntur ergo ab ecclesia non tantum in domibus priuatis, sed etiam communibus (vt ibi præmittitur) habitare; nec tamen status illarum approbatur. quamuis *perpetuam fortè Domino continentiam deuouerunt*: vt loquitur *d. c. ratio, seu promissa*, inquit *d. clem. continentia, vel etiam non promissa, virtutum domino in humilitatis spiritu seruian.*

Non negat *Clem. V. aut Ioan. XXII. dd. II.* quin status virginum, aliarumue mulierum continentiam vouentium, aut seruantium à Christo probetur, Apostolis & ecclesia, ac nouissime *Trid. Conc. s. 24. can. 10. de sacr. mat.* sed eam approbationem negant, de quali agit, & exigit *e. 1. de religiof. dom. in 6.* nam nec prior illa defuit ijs, quos damnauit *Greg. X. in d. c. 1. Pius V. d. conf. 15. kal. decemb. 1568. & Urban. VIII. con. pastoral.*

Igitur si de statu simpliciter loquendo approbato, testator sensit secundum veterem formulam; Beginæ illum non habent; vt diximus; & ita Domino deferuiunt, vt nec simpliciter mundum reliquise censentur. vt de solemniter professis loquitur *c. cum seculum. X. de iur. pat. & diximus in Consult. can. tit. de regul. c. 1.* Dixi simpliciter loquendo statum non habere, id est, secundum totam vitæ & instituti

rationem: sed procul dubio secundum quid: id est, quoad articulum promissæ aut propositæ continentia. status ille virginittatis, coelibatus, seu continentia: probatus, laudatus, & eximius est. *Matthæi 19. qui potest capere capiat: & d. canon 10. s. 24. anathema dicit ei, qui dixerit statum conjugalem anteponendum esse statui virginittatis, vel coelibatus, & non esse melius ac beatius manere in virginittate, aut coelibatu; quam iungi matrimonio.*

Vbi non tantum perpetua virginittas, sed & alius coelibatus, ac viduarum castitas matrimonio præfertur, nec votiua tantum, sed & non promissa continentia: vt loquitur *d. clem. 1. vbi non probat Concilium vel Beginarum, vel aliarum virginum ex voto castè, modestè, deuotè viuentium statum, vt talem; sed dumtaxat virtutis, virginittatis, coelibatus, continentia: adeoque antithesin facit non personarum sic vel sic viuentium; sed statum inquit, conjugalem, & statui virginittatis, vel coelibatus: & rursus, manere in virginittate, aut coelibatu; quam iungi matrimonio.*

Quod anathema dicitur aduersus eos, qui aduersantur doctrinæ *D. Pauli 1. Cor. 7. & illa verba finalia d. c. 7. beatorum autem erit si sic permanserit secundum meum consilium.* vbi *D. Paulus* virginittatem coelibatumque commendat, & matrimonio præfert; & tamen concludit; *qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit; & qui non iungit, melius facit*: vbi loquitur de statu virginittatis sine voto. nam qui matrimonio iungit virginem suam, quæ votum habet, utique non bene facit. de votiuo autem agit *1. ad Thimot. c. 5. Cum, inquit, luxuriant fuerint in Christo, nubere volunt: habentes damnationem, quia primam sedem (nota) irritam fecerunt.* de quibus vltterius *D. Augustin. in virginali & viduali continentia, excellentia muneris amplioris expetitur, qua expetita, & electa, & vitæ debito oblata, iam non solum*

10.
Sine voto
obediens
tæ.

11.
Permissio,
non ap
probata.

12.
Vtique se
cundum
totam vitæ
rationem,
nam status
continentia
tæ proba
tus omnim
no est.

13.
Status vir
ginitatis &
coelibatus
etiam ma
trimonio
præfertur.

14.
Etiam sine
voto.

solam capescere nuptias, sed, etiam si non nubant, nubere velle damnabile est. c. nuptiarum. 27. q. 1. c. vovendi. 17. q. 1. Ad sensum ergo D. Pauli accipiendus est canon Concilij Tridentini, & vt agat generatim de statu virginittatis, aut cœlibatus (cœlebs autem est tam, inquit Spigel. in Lexico, qui caruit semper vxore, quam qui nunc caret, vt notatur in Rub. C. de infirmand. pen. calibat.) non autem de votiuo dumtaxat; sed & eorum qui viuunt sine voto, seu, vt inquit Clemens d. c. 1. promissa continentia, vel etiam non promissa.

Quemadmodum & illud D. Pauli, melius est nubere quam vri, ad non pollicitam pertinet, ad non velatam, inquit D. Ambros. ad virg. laps. l. 5. habent ergo beginæ statum virginittatis, cœlibatus, seu continentia eatenus probatum; non habent statum probatum simpliciter, spectantem totius vitæ conditionem: quod exigit d. c. 1. de religiof. dom. in 6. & declarat d. Clem. 1. in fin. d. c. ratio & ceterum. aliâs enim quomodo non probatus status promissa continentia dici posset? quâ tamen non obstante beginarum statum Clemens non vult esse probatum. Quod si ergo testator ad veterem formulam, quam diximus, intelligendus sit; beginæ non peruenerunt ad statum approbatum.

Videamus, si non ad eum rigorem testator intelligendus sit, an saltem peruenerint ad statum analogicum valde, atque æquino cum est vocabulum *Status*, varioque sensu accipitur. vnde Iob ait, homo nunquam in eodem statu permanet; medici morbi statum vocant, cum ad summum peruenit: sic in d. l. ex his, status etiam dicitur ætas maior annis viginti quinque: & apud Quintilianum status cause dicitur: in iure civili tituli sunt, De statu hominum, de statu liberis, ne de statu defunctorum post quinquennium queratur & c. & in iure canonico; De statu monachorum & canonicorum

regularium: eoque alij spectant, de conuersione coniugatorum, de regularibus & transeuntibus ad religionem, de voto, Qui clerici vel voventes matrimonium contrahere possint, & c.

Igitur statum esse volunt ex D. Thoma 2. 2. q. 183. ar. 1. vitæ conditionem, cui firmiter insistendum sit; & quæ variari leui saltum causa non possit. & sic Syluius in Resolut. V. Status honorabilis. r. 1. & 2. dicit votum continentia perpetua, factum in manu Episcopi vel ab eo deputati, constituere quem in statu; etiam honorabili, sed & alij quidam viri docti, nuper cœnuerunt deuotarium viuendum propterea non male statum appellari. vt pote in quo iure ita permittente perpetuo stare quæpiam intendat. quinimo Wamesius can. conf. 2. conf. 395. ex professo docet eum, qui citra coniugium carnale aut spirituale, seu votum, aut Ordines sacros, manere intendit in cœlibatu, esse in statu: & n. 3. Status, inquit, hominis triplex est; vel matrimonialis, vel cœlibatus, seu religiosus, vel sine horum altero, quem cœlibatum vocamus. quamquam Caietan. 2. 2. q. 183. asserat nec virginittatem, nec viduitatem constituere statum, nisi vinculo firmetur. sed & d. can. ro. de fac. mat. f. 24. Conc. Trid. vocat statum cœlibatus: & Clem. V. in c. attendentes. de Stat. men. in Clem. dum negat se statum canonicorum approbare; & Ioan. XXI. d. c. ratio beginarum statum esse aliquem fatetur, secundum analogiam, dum ei negat probationem. & ponit Clemens constitutionem suam sub rubrica de statu monachorum: & Vames. conf. 396. ibid. begins negat in approbato Ordine veritas, vel personas esse religiosas.

Secundum ergo hanc analogiam omnino dicendum est beginas esse in aliquo statu: nec illas tantum, quæ votum perpetuum habent, quale olim illarum fuisse videtur ex d. c. ratio in verb. peruenit

15.
An beginæ peruenerint ad statum?

16.
Analogicum status vocabulum.

forte Domino continentiam deuocunt; sed addidit forte. & d. ciem. 1. de relig. do. ait promissa vel non promissa. sed & illas quæ tantum (vt ferè hodie) secundum statuta curiæ, seu donec ibi manserint. vt etsi nõ obligatio; tamen intentio sit manendi perpetuò in curia beginagij, & cœlibatu.

Cùm tamen huiusmodi statum neget Clemens, & Ioan. XXII. esse approbatum, vtique secundum totam vitæ conditionem. sacro-politica illa approbatione, de qua in d. c. 1. de relig. dom. in 6. quæstio nostra eo deuoluitur, quo loquendi modo testator locutus esse cenferi debeat; & quo sensu ad legatum vocasse consanguineos; an secundum considerationem illorum Pontificum, ac sacram ecclesiæ politiam; an remissiori modo secundum grammaticum standi sensum, seu aliàs? cùm & ipsa standi ratio vel ad tempus, vel perpetua, & necessaria, vel arbitraria intelligi possit. arbitraria in Beginis voto perpetuo nõ astrictis, necessaria in astrictis, etiam simplici. quod impedit quidem, sed non dirimit matrimonium, vt sollempne; & facilius dispensatur, non autem sollempne. & ipsæ quæ voto simplici, etsi perpetuo tenentur, de facto matrimonium contrahentes validè statum mutant, etsi illicitè; quod non accidit sollempni voto astrictis: quæ nullatenus mutare possunt: sed quicquid attentarint, & illicitum est, & inualidum. c. vnic. de vot. in 6.

Quod enim ad dispensationem pertinet, Innocentius III. in c. cum ad monasterium in fin. X. de stat. monach. abdicatio, inquit, proprietatis, sicut & custodia castitatis adeo est annexa regulæ monachali, vt contra eam nec summus Pontifex possit licentiam indulgere: cui nihil simile in iuris codicibus legitur de voto simplici castitatis. de alijs sanè votis legimus vt redimi, ac mutari possint. Rub. & tot. in. de voto & voti redemptione. & Bonifac. VIII. in c. vnic. de vot. in 6. cùm sollempne votum dicit matrimonium irritare, reliqua verò,

inquit, etsi quandoque matrimonium impediunt contrahendū; non tamen rescindere possunt post contractum. imò c. 1. X. de vot. considerandum dicit, an compensatio melior fuerit, & Deo magis accepta, & secundum hoc debet, inquit, exinde dispensare. & quidem multa sunt in quibus non tantum Papa; sed & Ordinarij dispensare possint, etiam nonnunquam in voto simplici perpetuæ castitatis. Malder. de iust. tract. 10. c. 5. d. 10. quod autem aiunt impossibile dici quod à Principis pendet voluntate. l. continuus. §. cum quis. & ibi gloss. D. de verb. signif. rectè accipiunt interpretes, cùm Princeps aut nunquam, aut quàm rarissimè dispensare solet; non autem cùm non difficulter. in voto sollempni diceret Innocentius nunquam dispensari; alijque dixerunt; historialisque in contrariū allegatas aut negarunt, aut de facto processisse, & non iure asseruerunt; vt apud Malderum de iust. tract. 10. c. 5. d. 9. §. dico 8. alij saltem dicerent rarissimas semper fuisse huiusmodi dispensationes; & non nisi ex summis Christianæ reipublicæ causis. sic Malderus: adeoque rectius Sanches lib. 5. de voto c. 1. v. 13. fatetur, simplicia vota esse perpetua quoad videntem, qui se ab illorum obligatione propria autoritate nequit eximere: at non quo ad dispensationem, qua ex causis, inquit, communibus passim conceditur &c.

Vt hinc deducatur plures esse status analogici gradus; simplicem cœlibatum sine voto; sub proposito in eo standi; deinde cum voto; non tamen perpetuo, denique cum perpetuo; sed simplici; ac tandem sub voto sollempni: quod perfectè statum, & quidem approbatum continet. ad hunc non perueniunt Beginæ, sed illius initium & tyrocinium. Malder. de iust. t. 10. c. 5. de voto. d. 10.

Allegant quidem quod ex instituto ecclesiæ sit ea sollempnitas; rei natura simplex & sollempne votum non differant. Azor. Instit. moral. 1. 12. c. 6. q. 1. neque illud vocabulum

P votis

19. Non status approbatus secundum modum loquendi decretalium.

20. Quo sensu statum vocasse restator censendus sit?

21. De status perpetuitate diuersa in sollempni voto, & simplici.

votis fuerit tributum primis quatuor post Christum sæculis: sed vt demus vocabulum etiam ante Bonif. VIII. c. vn. de vot. in c. non fuisse in vsu, (vt tamen fuit. c. fraternitatis. X. de frig. & malef.) rem tamen fuisse asserit Bonifacius: cum de præterito dicat voti solemnitate ab ecclesia fuisse inuentam, & institutum hoc esse Apostolicum, cuius aliud non exstet initium, exactè docet Malder. de iust. tract. 10. c. 5. de voto d. 3. quin & à Concilio Carthaginensi IV. manifestè agnitum, cui & Augustinus interfuit. adeoque quis illius sensus fuerit, quis Cælestini III. latè Malderus explicat: docetque semper in ecclesia fuisse notas, quibus vota simplicia, atque solemnia discriminarentur. quo modo hæc matrimonia irritarent, illa non æquè. solemnitate hanc in Carthaginensi reperiri, quod se Domino deuocant. & veste laicali abiectà, sub testimonio Episcopi, & ecclesia in religioso habitu appareant. cui ex Bonifacio VIII. d. c. vnt. addendum est, ex posterioribus ecclesiæ constitutionibus, vt fiat in religione approbata. religiosum porro habitum, de quo agit Concilium Carthaginense, complexum fuisse etiam velum professionis, quod profitentibus Episcopi imponebant: satis liquet ex omni antiquitate, vbi virgines velatæ dicuntur: sacrari dicuntur, sanctimonialiales vocantur c. sciendum. 27. q. 5. c. quicumque. c. monachum. 20. q. 1. c. virgines sacra. 20. q. 4. c. virginibus sacris. 27. q. 1. c. sanctimonialis virgo dist. 24. c. vidua. 20. q. 1. c. vt periculose ne. cler. vel mon. in 6. c. hæc verò que necdum. 27. q. 1. c. deuotis. 20. q. 1. forma Pontificalis de consecratione virginum, Trid. de reg. s. 25. c. 18. v. habitum suscipere quæ adeoque magis propriè Christo nubere dicuntur. quippe quæ præter castitatem, paupertatis, & obedientiæ votis ornatiore, Christo nubunt perfectiùs.

Igitur cum de vocis acceptione queritur, non aliter, inquit Marcell.

in l. 60. D. de leg. 3. à significatione verborum recedi oportet, quam cum mensuratum est aliud sensisse se statum. sed & cum origo & ratio grammaticæ ab vsu mutata est, hic maxime attenditur. l. labeo. D. de supell. leg. & generatim ad communem verborum intelligentiam recurritur, inquit c. 7. l. de sponsal. & verba in eo sensu retinentur, quem solent rectè intelligebantur generare. & cum voces habent plures acceptiones, exaudienda sunt in potiori significatione. l. 1. §. in perpetuum. D. si ager veligal simpliciter & non secundum quid Menoch. de præf. l. 3. præf. 40. n. 2. post Barthol. Alexand. Decium, vt in rebus etiam iudicandis attenditur id, quod præualet. l. queritur. D. de stat. hom.

Quare de voce *statu* dicendum videretur accipiendam illam esse in significatione propria, ac potentiori. & vt Philosophi loquuntur, analogum stat pro principali suo significato: nec recedendum à verbi significatione; nisi aliud testetur sensisse legatarius docet, inquit lex cum quidam. §. nisi D. de supell. legat. sed & vbi in verbis nulla est ambiguitas, non debet admitti voluntatis quæstio. l. 25. D. de leg. 3.

Quemadmodum Vlpianus no. l. ex factis. §. si quis rogatus. D. ad Trebell. ait, si quis rogatus fuerit, vt, si sine liberis decesserit, restituit hereditatem, si pin. l. 8. resp. scribit etiam naturalem filium efficere, vt deficiat conditio: & in libertino, eodemque conliberto hoc scriptis: mihi autem quod ad naturalem liberum attinet, voluntatis quæstio videtur esse, de qualibus liberis testator scribit: sed hoc ex dignitate, & ex conditione eius, qui fideicommissa, accipiendum erit, quod quidem responsum, an in fideicommissis liberorum nomine non tantum legitimi veniant, sed & naturales, latè examinat Menoch. de præf. lib. 4. præf. 78. sed hic satis est, conditionem testatoris in huiusmodi verborum ambiguitate esse expendendam, de quali statu senserit: & vt in homi.

ne vilis conditionis, nomine liberorum etiam venient naturales, in persona in dignitate constituta nõ item sic & casus noster videbitur recipiendus in sensu, qui testatoris dignitati, & conditioni conueniat. Vt & aliàs saepe decisum est attendendam esse qualitatem, & conditionem loquentis. *l. si miles vnum D. de testam. milit.* vt eius etiam cui datur: *l. plenum §. equitij, cum summa-rio, & gloss. in v. sensisse. vbi & alia leges, D. de usu & habitat. & subiectam materiam: l. si vno. D. locati vers. sed est in verb. quasi non sit donatio, sed transactio, ob materiam locationis: cum summario Bartoli & legibus ab eo citatis. & gloss. in verb. transactio. c. solita X. de maior. & obed. in verb. si personam loquentis & eorum ad quos loquebatur, ac vim locutionis diligentius attendisses. vbi gloss. in v. si personam & quæ citat.*

Itaque consideremus conditionem testatoris, an illa faciat ad eligendam eius voluntatem in hac verborum analogia. fuit is vir doctus, iuris etiam peritus, presbyter, & pietate singulari. videtur ergo ex his confici eius verba accipienda esse secundum eam rationem, qua de statu, in digniori sua, & potentiori significatione accipitur, siue seculari, vt est matrimonialis, siue ecclesiastico, seculari, seu regulari, non tantum simplici coelibatu. de quo *V. Wamesius*. nam etsi hodie poena coelibatus sublata sint, quod arguit *Wamesius*, & vt loquitur *Constantin. in l. 1. C. de infirm. pæn. coelib. imposta iuris imperia velut quedam iuga soluit promiscue omnibus*; licetque adeo sit coelibatus, imò status, matrimonio anteponeendus, *d. can. 10. de sacram. mat. Trid.* tamen nõ dicuntur coelibem vitam ita ducentes statum habere ab ecclesia approbatum: *d. c. 1. de religiof. dom. in 6. d. c. attendentes de stat. reg. in Clem. d. c. ratio in extrauag. commun. de relig. dom.* sed & coelibatus communis est omnibus, antequam ad matrimonium carnale, aut spirituale se

determinent: atque ita videtur testator spectare eam determinationem, seu determinationis executionem: imperfecta ea est in proponente manere in coelibatu: perfectior in addente votu conditionale seu temporaneum, vt in instituto communi Beginarum: perfectior magis in perpetuo voto etfi simplici: perfectissima in suscipiente sacros Ordines, aut votum sollempne emittente. testatorem autem hanc perfectiorem, & quæ habet comitem statum ab ecclesia approbatu attendisse eum, quas recensimus, illius conditiones persuadere videntur.

Præsertim cum in dubio is sensus recipiendus dicatur, qui pro religione, pro causa pia, pro ecclesia facit *l. sunt 43. D. de relig. & Alciat. in priuileg. pia cans. priu. 148. vbi post plures citatos ita claudit, & scribunt ubique omnes*. potro pro incitamento religionis facit, vt sensus perfectioris status assumatur: quo plures ad illum alliciantur, quam hæreant in coelibatu, sine voto sollempni, aut Ordine sacro non tantum, sed nec simplici perpetuo, ac ne quidem temporaneo, aut conditionali; sed simplici proposito coelibatus, non votui.

Enimvero à simili proponi non abs ratione potest huiusmodi argumentum; si ea que pro statu perfectiori expresso, seu monachatu, legata sunt, capere potest beata, bizoccha, seu tertiaria; poterit eo magis cum simpliciter conditio proposta est de ijs, qui peruenierint ad statum, illud vocabulū benignè intelligi, vt huiusmodi personas comprehendat; adeoque eis similes beginas. Atqui *Diana. p. 1. t. 2. resol. 84. & in sin. operis in Addit. Secundis resol. 28. querit an tertiaria & beata gaudeant priuilegio fori, & consequi possint legatum relictum pro monachatu, de priori & auctoribus, & Cardinalium responsum adfert, vtique priuilegijs gaudere, si viri in congregatione; foemina saltem in habitu à Leone X in Con-*

25. Eius quocum agatur.

26. Materie.

27. Secundum conditionem ergo testatoris categorice circumstantias.

28. Fauorem religionis.

29. An relictæ pro monachatu capax sit beata, bizoccha, tertiaria?

cilio Lateranen. *ſ. 11. in ſu. preſcrip-*
to egerint, regulam tertij Ordinis
ſeruantes: de legato negatiuè ſen-
ſiſſe refert Caſtillo, & Kiccium: ip-
ſe autem affirmat, & eum ſecutus ut
allegat d. reſol. 28. Ioannes Maria No-
uarius, allegat Diana ſ. ſed hoc
preſenti Nou. 123. ſeu auth. de ſanctiſ.
Epif. collat. 9. vbi ſubſtitutiones, &
reſtitutiones, ſi quis ſine liberis
moriatur, aut matrimonio iungat-
ur, ceſſant, ſi perſonæ talibus con-
ditionibus ſubiectæ, ſiue maſculi ſi-
ue fœminæ, monaſteria ingrediantur;
aut clerici, aut diaconiſſæ, aut
aſcetriæ ſiant. nec tantum de pro-
feſſis monachis, aut ad ſacros Or-
dines promotis agere liquidum fa-
ciunt verba, ſi vſque ad ſuam vitam
perſeuerauerint. ex quibus argumen-
tum duci poſſet pro Beguinis. ſed
quoad priuilegia, illis obſtat quod
non ſunt tertij Ordinis, aut ſi quæ
ſint, non geſtent habitum à Leone,
& Cardinalibus requiſitum. nec
vllus hic vſus id admittit, niſi quoad
collegialiter & regulariter vi-
uentes, & tria vota ſollemniter
emittentes. Quoad legatum; ob-
ſtat illis verſic. ſu. d. ſ. ſed & hoc
preſent. qui ſubſtitutionem paupe-
ribus aut captiuis factam tolli ne-
gat per clericatû, aut monachiſm-
um. quod Angelus extendit ad
locum venerabilem: alij genera-
liùs ad piã cauſam. & ratio d. ſ.
redditur, quod pro matrimonio
carnali ſpirituale ſuccedat, pro li-
beris carnalibus monaſterium. c.
in preſentia. X. de probat. Itaque ſi te-
ſtator reliquit non pro matrimo-
nio, aut liberis carnalibus, ſed pro
piã cauſa, pro ipſo monachatu; ex
nullo, inquit ſ. memoratorum modo
eam ſubſtitutionem, aut reſtitutionem
excludi permittimus. & verò aliàs in
grauamen religionis retorqueret-
ur, quod in eius gratiam eſt inuen-
tum; ſi, vt matrimonij carnalis
conditio expleri poteſt per mona-
chiſmû, aut clericatum, tanquam
ſtatû perfectiorem, (vt omne vo-
tum ſoluitur per ingreſſum mona-

ſterij. c. 4. X. de voto, & matrimonium
 ratum, non conſummatum. c. 2. de
 conuerſ. coniug.) ſic monachiſmum aut
 ſacrorû Ordinum conditio expleri
 poſſet per id quod eſt imperfectius
 ſcilicet per Beataram aut Begina-
 rum vitæ genus. adeoque negatiuè
 opinantium ſententia iuri eſt con-
 formior, ac rationi.

Iterum proponi poteſt & hoc
 argumentum in d. ſ. *ſed & hoc pre-*
ſent. conditioni nuptiarum ſatis-
 faciunt, qui monaſterium ingredian-
 tur, inquit, aut clerici, aut diaconiſſæ,
 aut aſcetriæ ſiant. & ſi vſque ad ſuam
 vitam in his perſeuerauerint: adeoque
 ſi Beginæ his poſſint comparari, ſi
 non aſcendunt gradum probati ſta-
 tus regularis, ſaltem gradum ſtatûs
 coniugalis tranſcendent; & cum
 legatum debeatur etiam matrimo-
 nij ſtatum dumtaxat aſſumentibus;
 debebitur & illis, qui ſaltem
 in ſtatû clericis, diaconiſſæ, vel aſce-
 triæ fuerint, vrget ſanè hoc argu-
 mentû. videamus ergo an Beginæ
 ſaltem locum clericis, diaconiſſæ,
 vel aſcetriæ obtineant, eundemque
 fauorè mereantur? diaconiſſæ ſanè
 multas qualitates exigebant. No-
 uell. quomodo oportet Epif. 6. ſ. *quæ-*
dam. l. nullam C. de Epif. & cler. Authen. dia-
coniſſam. C. de Epif. & cler. c. diaconiſſ.
27. q. 1. vbi gloſſ. ſuo modo ordina-
bantur, & ad perpetuam caſtitatè
tenebantur. d. c. diaconiſſ. aſcetriæ
moniales erant: & pro iſtè habet
d. ſ. ſed & hoc verſ. in perſonâ que
in monaſterium aut aſcetrium ingre-
duntur. vt res ſic donatas ijs acqui-
rant clericis aut diaconiſſæ, ſi ad
finem vitæ perſeuerauerint. in pro-
pria opera expendant, aut relin-
quant; diſponant per vltimam vo-
luntatem ſi voluerint. ergo pro vi-
ris clericatus ſufficit: in fœminis,
quæ monaſterium non ingreduntur,
requiritur vt diaconiſſæ ſint.
at in his votum eſt perpetuæ con-
tinentiæ, vt nuptijs ſe ne queant tra-
dere: d. c. diaconiſſam. at hoc non ha-
bent Beginæ, ſaltem ex ſuo inſtituto:
 imò in diaconiſſis ſollemne votum
 fuisse

fuisse olim videtur, aut ordinatio ad huius obseruantiam vt in viris diaconis quasi æquiualens extra characterem Ordinis propriè dicti per d. c. *diaconiss. in verb. si Ordinatio nem suscepit, & postea nuptijs se tradiderit, anathema sit, cum eo qui in nuptijs eius conuenerit.*

31. Nihilominus, argumentando ex ratione clerici utique ad mutandum statum, videri posset vt clericis, ita beginis legatum sub conditione nuptiarum relictum deberi, donec perseverauerint: vt vbi eadem est ratio, sit eadem iuris dispositio, sed neque omnimodo pares sunt termini. clerici leguntur simpliciter, non beginæ, in sortem Domini: & quamuis nubendo transire videantur in aliam stationem, ac coniugatorum castra, non tamen simpliciter censentur sub alia classe; sed & characterem retinent, & priuilegia quædam clericalia. *tot. tit. de cler. coniug.* beginæ nec characterem vllum adipiscuntur, nec, si ad matrimonium transeunt, vllum priuilegium retinent.

32. Fatendum est tamen similitudinem hanc non esse omnino disparatam, nec rationem omnino difformem: cum & diaconissæ fuerint, ordinatione non suscepta adhuc ad quam parabantur, eoque additum etiam videri, vt in clericis, ita & in his, *si ad finem vite perseverauerint*, ideoque, si vsus & sermo consuetus, non vulgi tantum, sed & eruditorum classis haberet, vt beginnerum status ita accipi posset, vt sub vocem *Status* comprehendere crederetur; non improbabili videretur benigna beginis sententia, & favoris ampliatio, nisi impediretur à concursu & favore Ecclesiæ substitutæ.

Quare in *lur. pont. nou. anal. de regular. n. 13. in fin.* Beginas pro personis ecclesiasticis, statum pro ecclesiastico, quamuis non in rigore, habitum iam olim fuisse diximus, secundum materiam, de qua quæ-

rebamus, vt Episcopis sint subiectæ; earumque ædes sacræ, aliaque bona communia, religiofarum domorum priuilegia fortiantur; oneribus sint ecclesiasticis subiecta; immunita laicis, ita tamen vt nec hîc habeantur priuatæ ipsarum res, aut personæ exemptæ à iurisdictione seculari, quamuis in literis, quas ibidem citauimus, personæ nominentur ecclesiasticæ.

Igitur in huiusmodi analogicis vocibus, dum quæritur qua significatione sint exaudiendæ; quam maximè inspicienda est materia subiecta; & circumspicendæ omnes circumstantiæ; tum rei, tum personarum, seu contrahentium, seu testantium, hæredum, legatariorum. *vt multis exequitur Euerard. in loc. legal. à materia subiecta, & singulatim n. 30. verba, inquit, ambigua sunt interpretanda largè vel strictè secundum materiam, in qua sit sermo de is. vnde si materia, in qua profertur, est fauorabilis, sit largè interpretatio: si verò est odiosa, & præiudicialis; sit strictè interpretatio &c.* atque capropter cum testator vultisset liberis bonorum immobilium alienationem, si ad statum ecclesiasticum venissent; respondi in odiosa hac clausula Beginam, & deuotariam comprehensam non esse, quippe secundum totam vitæ conditionem nec approbatum, nec principali ac propriissima significatione nominis, statum; minus ecclesiasticum, adeptam. Iterum substitutam ecclesiam sub conditione nisi hæredes statum ecclesiasticum amplecterentur, non excludi per deuotariam, aut Beginam: exceptis ijs, quas testator expresserat. si quidem in concursu personarum etiam, causarumque fauorabilium, summa ratio est, quæ pro religione facit. *d. l. sunt persona.* pro religione autem facit, vt Ecclesia in hoc concursu non excludatur, nisi per dispositionem propriè ac strictè acceptam, quamuis fortè sine huiusmodi concursu

in favorabili dispositione secundum ea quæ supra diximus, diuersimodè censeri possent, quod non raro accidere etiam docet Euerard. d. loco.

De Regularibus.

RESPONSVM XIV.

Mortuo Abbate an Conuentus nouitios ad professionem recipiat?

Quoniam Concilium Trid. s. 25. de regular. c. 16. finito tempore nouitiatus habiles nouitios admitti, inhabiles eijci voluit vacante Abbatiali Sede, & finito nouitiatu, Conuentus B. Ordinis S. Benedicti nouitios ad professionem admittit, eamque excipit: quæritur an validè?

Non nisi
ius habeat
communi-
ter cum
Abbate id
aliàs fa-
ciendi.

Si ad solum Abbatem, inquit Bonifacius VIII. in c. fin. de regular. in 6. pertinet creatio monachorum, eo defuncto nequibit nouus monachus à conuentu creari: alius poterit, si eorum creatio spectat insimul ad utrumque, consonans ratio est in c. 2. X. ne sed. vac. c. vn. eod. in 6.

Benedicti regula c. 68. regimen monarchicum in suo Ordine esse voluit. *in Abbatibus, inquit, arbitrio pendere ordinationem monasterij. quamquam consilium adhiberi velit in multis: præsertim in grauioribus. de quo rectè Haftenus Diss. de monast. lib. 3. tract. 5. disp. 6.* ideoque rectè is consilium in receptione nouitij suadet, tametsi in professione etiam exigit consensum Conuentus, seu maioris partis; de iure, & communi sententia: quam exactè discutit Mirand. in Man. p. 1. g. 15. art. 2. non tamen secundum verba Regulæ: quæ solum consilij meminit. adeoque ad solum Abbatem creatio monachorum hic spectare videbitur: esto consilium adhibere debeat.

Quid si per consuetudinem, statutum, priuilegium, etiam adhibe-

re debeat consensum? & videtur si ad solum Abbatem spectet creatio monachorum, licet de eorum consensu & consilio, nihilominus illo mortuo auctoritatem non tranfire in Capitulum. *Ioan. Andree in d. a. fin. vt non idem sit electionem communiter collegio cum Abbate competere, vel ad Abbatem spectare, quamuis de consensu collegij. vt quamuis acta Abbatis sine consensu conuentus non valerent. c. ea noscitur X. de his que sunt à prelat. sine consensu. cap. tamen non tribuit ille consensus ius communis electionis. d. c. vn. 4. cum vero in verb. consilio sui Capituli vel assensu, cum etiam aliàs non succedat Capitulum in iura Prælati, nisi iure expressum. c. 2. in verb. cum nosquam videatur cautum in iure X. ne sed. vac.*

Nisi ergo conuentus B. Specialem habeat consuetudinem, statutum, seu priuilegium creando monachos, vacante Sede Abbatiali, non valida erit professio, nec mouere eum debuit d. c. 16. de regular. Conc. Trid. quod compellat superiores, non conuentus: & casum Sedis vacantis dispositioni iuris relinquit, dum aliud non exprimit.

De religiosis domibus.

RESPONSVM I.

Non sunt extinguenda monasteria leprosis seruientia, etsi pauci aut nulli nunc sint, aut non approbati Ordinis arguantur; nec bona illorum alio diuertenda.

Decretum Episcopi, quo bona monasterij leproforum applicuit nosocomio, quali in vno Concilij Trid. s. 25. c. 8. nec cum verbis congruit; nec cum mente Concilij, nec cum iuris ratione.

Non cum verbis, quia loquitur decretum d. c. 8. de personis ecclesiasticis, beneficia possidentibus, vel